

af LINE BRUSGAARD

Lad græsset stå længere

En ydelsesstigning ude i besætningerne skal komme fra bedre ensilagekvalitet. Det fastslår Søren Hertzum, indehaver af SH Ensilering, og han har en klar mening om, hvordan man opnår den bedre kvalitet.

Hvis der skal være økonomi i høj ydelse, er det en helt klar forudsætning, at ensilagen er af så god kvalitet, at den kan udgøre omkring 70 procent af det tildelte tørstof. Så klar lyder udmeldingen fra Søren Hertzum, der ejer virksomheden SH Ensilering.

- Formår man at få meget ensilage i sine køer, kan man lave penge på det, siger Søren Hertzum.

Det handler blandt andet om at få så god en proteinkvalitet i ensilagen som muligt.

- Kvaliteten af proteinet i ensilagen skal være så god, at den samlede proteintildeling kommer ned på omkring 16 procent. Det er afgørende for, at koens vom fungerer optimalt. Sunde køer giver bare mere mælk, siger Søren Hertzum.

Og hvordan det kan lade sig gøre, har han en klar idé om.

- Generelt bør majsens høstes tidligere og græsset senere, end man typisk gør nu, pointerer han.

Det kræver ifølge Søren Hertzum, at kvægbrugerne vælger

de rette sorter. Han mener således, at man eksempelvis skal finde nogle græssorter, der kan tåle at stå til sidst i maj, og at der skal kunne gå seks uger imellem slættene.

- Dermed får man en mere udviklet plante at snitte. Det gør meget i forhold til proteinkvaliteten. Processen, der skal omdanne kvælstoffet i planten til en fornuftig proteinkvalitet, tager nemlig minimum seks uger. Derudover får man mere struktur i græsset ved at lade det stå længere, understreger han.

Diploide græsser er at foretrække

Kunsten er derfor at finde nogle sorter eller frøblandinger, hvor det kan lade sig gøre. Søren Hertzum fremhæver blandt andet diploide græsser, som giver en tættere græsmark, der ikke bliver så høj og stænglet og dermed tungt fordøjelig.

- Diploide rajgræsser, kløver og lucerne har et højere proteinindhold og et lavere sukkerindhold. De har en langsommere vækst og bevarer fordøjeligheden bedre ved færre slæt, forklarer Søren Hertzum yderligere.

Tetraploide rajgræsser og rajsvingler af rajgræstypen har derimod generelt et højere sukkerindhold og et lavere proteinindhold.

De har en hurtig vækst, men fordøjeligheden er betinget af mange rettidige slæt.

- Derudover mener jeg, at forvejring og snitlængden er vigtig i forhold til at bidrage med noget struktur, siger Søren Hertzum.

Når slættidspunktet er nået, og afgrøden skal ensileres, gælder det nemlig om at bevare mest mulig af foderværdien hele vejen ind til køerne.

- Fra man har klippet græsset, til det ligger foran koen, bliver det kun ringere, fastslår Søren Hertzum.

En konsekvens af en dårlig ensilage er, at køerne ikke udnytter den dårlige proteinkvalitet så godt.

- Det får uretallet til at stige, køerne får en dårligere sundhed, med mere, siger Søren Hertzum.

Søren Hertzum peger på, at forvejringstiden skal være så kort som mulig. Efter et til to døgn skal den ønskede tørstofprocent være nået. Derfor er det vigtigt, at afgrøden bredspredes. Og sammenrivning og snitning skal ske på en måde, så der ikke kommer jord med.

- Jo mere tør afgrøden er, jo bedre strukturværdi. Vi skal gerne op på omkring 40 procent, siger Søren Hertzum.

Den ønskede snitlængde ser han helst på 20-25 millimeter.

Søren Hertzum, indehaver af SH Ensilering, er oprindeligt uddannet landmand og har tidligere haft mælkeproduktion i 13 år. Han har siden 2004 arbejdet med rådgivning i ensilering og brug af ensileringsmidler og har i den forbindelse medvirket i en lang række ensileringsforsøg.

- Det kan dog give nogle udfordringer med sammenkøringen i stakken, påpeger han.

Hurtigt og effektiv pH-sænkning

For at bevare en høj kvalitet i ensilagen hele vejen igennem stakken mener Søren Hertzum, at man skal benytte ensileringsmiddel.

- Tabet kan reduceres ved brug af ensileringsmiddel. Der er ikke noget, som er mere tabsgivende end varmedannelse, understreger Søren Hertzum

Hvis man eksempelvis kommer for langsomt frem i siloen, eller ensilagen ikke er kørt ordentligt sammen, anbefaler han, at man bruger et heterofermentativt ensileringsmiddel.

Har man derimod mere styr på management omkring ensilagen, er det et ensileringsmiddel med homofermentative bakterier, som skal anvendes.

- Homofermentative bakterier sparker pH ned lynhurtigt, så det kan passe til det osmotiske tryk i stakken. Når det er sket, sker der ikke yderligere værdiforringelse af ensilagen, og man får bevaret meget mere af det protein, der er i afgrøden, forklarer Søren Hertzum og tilføjer:

Majs - gå ned i plantetal

Søren Hertzum, SH Ensilering, har også anbefalinger til, hvordan man opnår det bedste udbytte af majs. Her er det ligeledes vigtigt, at man får valgt sorter, som passer til forholdene på ejendommen.

- Jeg mener, at man skal ned på 80.000-85.000 planter pr. hektar, siger Søren Hertzum og tilføjer:

- Jo mere lys, vand og varme får den enkelte plante. Dermed fås en større kolbeandel, samtidig med en tidligere modning.

Det betyder ifølge Søren Hertzum, at man kan snitte majs, mens den stadig er frisk og grøn.

- Hvornår man skal snitte majs, er selvfølgelig afhængigt af året. Men et normalt år behøver man ikke snitte majs efter 1. oktober, siger han.

Han peger på, at nogle er voldsomt bekymrede for udbyttet, hvis de går ned i plantetal.

- Jeg har set forsøg helt ned på 70.000 planter pr. hektar, hvor der ikke har været nedgang i antal FE pr. hektar, fortæller han og tilføjer:

- Men man skal vælge nogle sorter, der sørger for at kompensere med større kolber.

- Og man bevarer ligeledes mere af tørstoffet. Dermed opnår man flere nettofoderenheder at fodre med.

En yderligere fordel er ifølge Søren Hertzum, at ensilagen er bedre og mere velsmagende for køerne.

Gennem mange års erfaring med ensileringsmidler er Søren Hertzum således en varm fortaler for brugen af disse. Der skal dog være en mening med det.

- Ensileringsmidlerne gør det, de skal, men vælger man det forkerte produkt, får man ingen effekt. Jeg tror, der er solgt for mange ensileringsmidler i tidens løb med for dårlig oplysning om det enkelte produkt, siger han.

Forskellen på homofermentative og heterofermentative ensileringsmidler

Homofermentative ensileringsmidler producerer meget hurtigere den mængde mælkesyre, der skal til for at få ensilagens pH ned på omkring 4,0, end de naturlige mælkesyrebakterier kan. Det betyder, at de uønskede bakterier ikke når at forbrænde nær så mange næringsstoffer, som derfor bevares i ensilagen og gør den mere energirig. Nedbrydningen af protein standser hurtigere, så den tilgængelige del øges, og gærsvampene gøres hurtigere inaktive.

Heterofermentative ensileringsmidler producerer eddikesyre, som er bedre til at reducere antallet af gærsvampene end mælkesyre. Gærsvampene er uønskede, fordi de bliver aktive, når der tilføres ilt i forbindelse med åbning af stakken. Deres aktivitet giver varmedannelse og får pH til at stige, så der bliver mugdannelse.

Kemiske ensileringsmidler er oftest baseret på natriumbenzoat, hvor det aktive stof er benzoesyre. Benzoesyre er endnu bedre end eddikesyre til at reducere gærsvampe og dermed varme og mugdannelse. Den kan i den rigtige dosering også reducere mængden af alkohol og skimmelsvampe, som kan give problemer med toksiner.

Disse ensileringsmidler virker bedst ved lavt pH, så effekten er hurtigere og bedre, hvis de bruges sammen med et homofermentativt produkt. De to midler må dog ikke blandes, men skal tilføres hver for sig, da benzoesyren ellers dræber mælkesyrebakterierne.

Tabet ved selve ensileringen kan med et homofermentativt ensileringsmiddel mere end halveres. Tabet ved varmedannelse i ensilagen efter åbning af stakken kan med et heterofermentativt eller kemisk ensileringsmiddel helt undgås.

Kilde: www.ensilering.dk